

ERDÉSZNAGYJAINK ARCKÉPCSARNOKA

20

RUMPF JÁNOS

LÁMFALUSSY SÁNDOR

(1890 – 1975)

ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM ERDŐMÉRNÖKI KAR

SOPRON

2008

A sorozatot szerkeszti:
az Erdőmérnöki Kar dékánja

ISSN 1417-8885

ISBN 978-963-9883-17-8

Felelős kiadó:

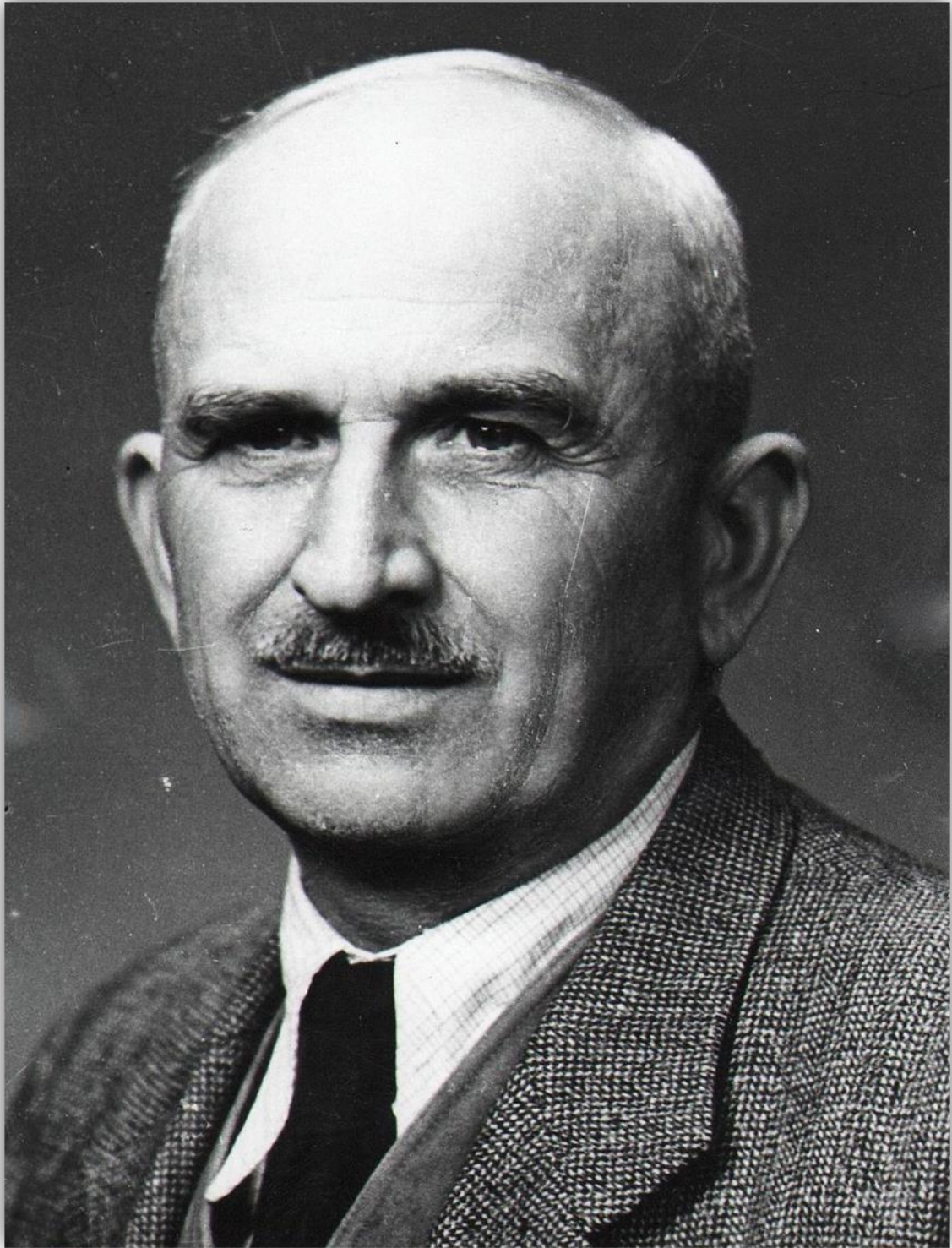
DR. NÁHLIK ANDRÁS

az Erdőmérnöki Kar dékánja

A kiadvány megjelenését

a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara, Erdészeti-Műszaki

és Környezettechnikai Intézetének Erdőhasználati Tanszéke támogatta

*Pi
Linfalunny Lander
1937. 11. 1. Kani*

ELŐSZÓ

A 200 éves múltra visszatekintő erdészeti felsőoktatás egyik kiemelkedő jelentőségű professzora, Lámfalussy Sándor 1946 és 1962 között oktatott az Erdőhasználati tanszéken.

Oktatóként kiválóan hasznosította az Esterházy-uradalomban eltöltött negyed évszázad munkája során szerzett gyakorlati tapasztalatait. Hallgatói nagyra becsülték a gyakorlatias megközelítésű, de magas elméleti szintű tudással keretbe foglalt előadásait. Tisztelték és szerették a hallgatóit barátilag megbecsülő és mindig segítő, „selmeci típusú” tanárukat.

Egyetemi oktatóként és kutatóként is kiérdemelte a gyakorlatban dolgozó szakemberek elismerését; munkájával és eredményeivel rangot adott Egyetemünknek.

Az utókor is nagy megbecsüléssel ápolja emlékét. Zalában, a gyakorlati működése helyén szobrot állítottak a tiszteletére, iskolát neveztek el róla, és egy állandó kiállításon mutatják be az ottani tevékenységének fontosabb eredményeit. Ebben a kiadványban ezek részletes ismertetésére nincs lehetőség, de Szakács László zalai történész munkái bő tájékoztatást adnak erről is.

Egyetemünk, az Erdőhasználati tanszék kezdeményezésére és szervezésében, Lámfalussy professzor születésének 115., halálának 30. évfordulója alkalmából, 2005 szeptemberében bronz mellszobrot állított a tiszteletére a Botanikus kertben. A szobor anyagi alapját a hivatalok, erdőgazdaságok és magánszemélyek adományai teremtették meg. Köszönjük! Nevüket a kiadvány végén tesszük közzé.

Végül itt szeretnénk megköszönni az egyetem Levéltári Központja dolgozóinak adatgyűjtő munkáját, mely nélkül ez a kiadvány információkban sokkal szerényebb lenne. Név szerint dr. Mastalir Ernőné levéltárvezetőnek és Sági Éva levéltárosnak fejezzük ki hálánkat a segítségükért.

Sopron, 2008. november 20.

Prof. dr. Rumpf János

LÁMFALUSSY SÁNDOR

élete és munkássága

Lámfalussy (Mihalovics) Sándor erdős vidéken, az 1076 méter magas Vihorlát hegység tövében, a Laborc völgyében, Topolyán községben (ma Szlovákiához tartozik), Zemplén vármegyében született 1890. szeptember 11-én, görög-katolikus papi családból. Apja Mihalovics Jenő lelkész, anyja Lámfalussy Mária volt. Gimnáziumi tanulmányait Ungváron végezte, 1908-ban, jeles rendű érettségivel. Ungvár akkoriban jelentős erdészeti központ volt, állami főerdőhivatal működött ott. Erdész ismerősök, erdészgyerekek, -barátok között nőtt fel; s ez a környezet vezette az erdészpályára.

Középiskolai tanulmányai után, 1908-ban iratkozott be Selmecebányán a Bányászati és Erdészeti Főiskolára, ahol az akkori tanmenetnek megfelelően, 1912-ben fejezte be az erdészeti szakosztályon folytatott tanulmányait. Az erdőmérnöki oklevelét 1914-ben szerezte meg – a sikeres államvizsgát követően. Az egyetemet – az anyagiak hiánya miatt – saját erőből végezte el; a Főiskolán négy éven keresztül végig ösztöndíjasként tanult. Fehér Dániel és Sébor János évfolyamtársa volt. Oklevelét a kötelező két évnyi, gyakorlatban eltöltött szolgálat után 1914-ben kapta.

Szakmai munkáját az államerdészeti szolgálatban Erdélyben, Zalatnán kezdte mint az erdőgondnokság vezetője. Az 1912 és 1919 közötti állami erdőmérnöki szolgálat közben, kétévi szolgálat után, 24 éves korában, mindjárt az első világháború elején behívták katonának. 1914-től a galíciai fronton harcolt, ahol orosz fogságba esett. Katonaéveit, frontszolgálatát az 1000 napos orosz hadifogsággal fejezte be, ahonnan – barátjával, Koller Pállal együtt – keletre, Szibérián keresztül menekülve, egy világkörüli utazás után tért haza 1918-ban. 1919-ben mint tartalékos címzetes főhadnagyot szerelték le.

1919-ben jelentkezett ismét szolgálattételre a Földművelésügyi Minisztériumban. Az erdészet akkori vezetője, Kaán Károly államtitkár a Bányászati és Erdészeti Főiskolára, az Erdőhasználati Tanszékre osztotta be mint „az erdőhasználati tanszék adjunktusi teendőinek ellátására kirendelt erdőmérnököt”. Abban az időben Krippel Móric vezette ezt a tanszéket. Krippel kiváló szakember és kutató volt, de szívesen adta át az előadások megtartásának feladatát az új tanársegédjének. Lámfalussy Sándor így hat szemeszteren keresztül adhatta elő az erdőhasználati és vizsgáztatta is

fiatalon, harmincévesen a vele jóformán egyidős hallgatókat, akik a háborúból visszatérve akkor fejezték be tanulmányaikat.

1920-ban Fehér Dániel külföldi tanulmányútja miatti távollétének idejére a növényteni tanszék ideiglenes kiségitésére is beosztották, az erdőhasználati tanszéken végzett szolgálat mellett.

1919-től 1921-ig a fiatal tanársegéd az akkor Sopronba áttelepült Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Főiskola Erdőhasználati Tanszékén különösen a fűrésztelepek tervezésének és vezetésének tanulmányozásában mélyült el. Ebben az időszakban újult meg igen szoros barátsága Fehér Dániel professzorral is, akivel már a selmeci diákévek alatt is megkedvelték egymást.

Lámfalussy Sándor a főiskolán töltött idő alatt vezette az erdőhasználat, az erdészeti technológia, a mezőgazdaságtan és vadászattan gyakorlatait, s több ízben előadásokat (kurzusokat) is tartott. A növényteni tanszéken egy szemeszteren át vezette a gyakorlatokat.

Képességei és gyakorlatias érdeklődése azonban gyorsabb előrehaladásra és a gyakorlatban is mérhető, alkotó munkavégzésre csábították. 1921-ben bejelentette, hogy pályázni kíván a kapuvári hercegi erdőgondnoki állásra. Krippel támogatta, az erdőgondnoki és fűrészelési technológia munkakörbe „legjobban ajánlhatja, csak azt sajnálja, hogy megválni kényszerül tőle”. Végül is a zalai erdőbe került. Bár Kaán Károly előzőleg tanárrá akarta kinevezni, de mivel a fiatal oktató érezte a gyakorlati tapasztalatok hiányát, 1921-ben elhagyta a Főiskolát (illetmény nélküli szabadságra ment) és Esterházy herceg alkalmazásába, annak hitbizományi uradalmában magánerdőmérnöki szolgálatba állt. 1923-ban fogadták el az állami szolgálatról való lemondását.

1924-ben Róth Gyula, az Erdőmérnöki Osztály dékánja javasolta Lámfalussy kinevezését a faipari technológia tanszékre, s ő ezt szóbeli megállapodás alapján hajlandó is lett volna elfogadni. Ez a terve azonban nem valósulhatott meg, mivel csak megbízott előadót fogadhattak a tantárgy oktatására.

1921-től 1945-ig az Esterházy-uradalomban gyakorlatilag végigjárta az egész szakmai ranglistát. Kezdetben a lenti és a csömödéri fűrészüzemeket vezette, továbbá irányította öt erdőgondnokság munkáját. 1938-tól 1945-ig pedig az erdőbirtokok soproni központjában dolgozott. (Nevét 1936-ban változtatta Lámfalussyra.) Felesége Rimler Paula 1929-ben adott életet egyetlen gyermeküknek, Lámfalussy Sándornak. Dr.hc.dr. mult. Alexander Lámfalussy

közgazdász, nemzetközileg elismert bankszakember, az Euró megalkotója, belga állampolgár.

Lámfalussy Sándor nevéhez fűződik a lenti fűrészüzem tervezése, építése és üzembehelyezése; de ő tervezte, építette és irányította 1923 és 1937 között a csömödéri, a kaposvári és a soproni fűrészüzemeket is; öt erdőgazdálkodás (Lenti, Bánokszentgyörgy, Szentpéterföldre, Lendvaújfalu, Zalabaksa – 40.000 katasztrális hold erdő) és két erdei iparvasútüzem vezetése mellett. Az 1921 előtti külterjes erdőgazdálkodási rendszer – bérbeadás, tövön való eladás – helyett belterjes, házi rendszerre tértek át az irányításával. Saját termeléssel, kiszállítással, feldolgozással tették az erdőgazdálkodást nyereségessé és egyben javították az erdők minőségét is. Az Esterházy-uradalomban olyan kiváló erdőmérnökök segítették munkáját, mint Barlai Ervin, Szy Géza, Lux Zoltán, Csatay Gyula és Szarkássy László. A hercegi erdőbirtok feltárása (150 kilométer erdei vasúttal), az információs hálózat kiépítése (400 kilométer magánhasználatú telefon-vonallal), a belterjes erdőművelés bevezetése és a korszerű erdőhasználati eljárások alkalmazása is a korát megelőző szakember teljesítményének eredménye volt. Már akkor megvalósította az erdőgazdálkodás és a ffeldolgozó fűrészipar egységét, azok egységes anyagmozgatási rendszerének kiépítésével együtt. Fél évszázaddal megelőzve a ma oly' divatos logisztika tudományos elméletét és gyakorlatát!

Az 1928 – 1938 közötti időszakban igen erélyesen lépett föl a hazai fa védelmében, mert az importfa olcsóbb volt. A Zala megyei hivatalokon keresztül felterjesztett „felirata” a kormányhoz igen hatásos volt. Az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) ülésein is egyre ismertebbé és elismertté vált javaslataival.

Mindezek mellett mint erdőigazgató, abban az időben egyedülálló szociális intézményeivel (például munkáslakások építésével és munkáskonyhák felállításával), a munkások életszínvonalának emelésével és a róluk való személyes gondoskodásával egy életre szóló tiszteletet és szeretetet érdemelt ki munkásaitól és munkatársaitól. Ez a tisztelet és hála halálát követően is évtizedekig él: 1997-ben Lámfalussy Sándor nevét vette fel Lentiben a helyi szakközépiskola.

1937-ben nevezték ki az Esterházy-erdőbirtokok igazgatójává a nyugalomba vonuló Rimler Pál helyébe. Az igazgatóság Sopronban volt, innen irányította a Magyarországon levő 100.000 katasztrális hold erdő és a Burgenlandban levő

50.000 katasztrális hold erdő sorsát, a bennük folyó termelést egészen 1945-ig, a második világháború végéig, de Németországban is tartozott hozzá közel ezer hold erdő. A háború után államosították a Magyarországon levő birtokokat. Mindenütt személyesen adta át az erdőket, üzemeket az állam képviselőinek.

1945-től 1947 végéig a Magyar Államerdészeti (MÁLLERD) szolgálatában állt, előbb mint főerdőtanácsos, később mint miniszteri tanácsos az Erdészeti Kutató Intézethez beosztva.

1945-ben kérték az erdőmérnöki osztály szigorlati bizottságába kültagként kinevezni. 1946-ban az Erdőhasználati Tanszék vezetői posztjára együtt pályázott Pallay Nándorral és Rózsa Györggyel.

1946-ban hívták meg a Főiskolára előadónak. A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 1947. október elsején kelt rendeletével nevezte ki a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar Erdőhasználati tanszékére nyilvános rendes tanárnak. Egy negyed évszázados gyakorlati szakmai működése után 1947-től az Erdőhasználati Tanszéken folytatta munkáját a Műszaki Egyetem egyetemi nyilvános rendes tanáraként, majd 1948. január 1-től 1961-ig, nyugállományba vonulásáig tanszékvezetőként is. 1962-ig adta elő az Erdőhasználatot. 72 éves korában önként vonult nyugalomba. Munkásságát értékelve megállapíthatjuk, hogy Szécsi Zsigmond és Krippel Móricz professzorok után ő volt az, aki ennek a tanszéknek rangot adott. Annak ellenére, hogy az ő idejében nemzetközi kapcsolatokra nem nagyon volt módja szert tenni.

Másfél évtizedes oktató munkája során kiválóan hasznosította magas szintű elméleti és elmélyült gyakorlati ismereteit, sokirányú tapasztalatát. A mai munkatudományi/munkaszervezési kategorizálás szerint tipikus képviselője volt az úgynevezett empirikus iskolának az oktatásban is.

Tanszékvezető egyetemi tanárként vezette az Erdőhasználati Tanszék oktató, kutató- és nevelőmunkáját. Négy éven keresztül ellátta a Fatermészet Tanszék vezetését is. Így – a tantervi reformot megelőzően – az Erdőhasználat mellett – a Fatermészetet, a Fűrészüzemtant és – két évig – a Hazai fák anatómiája című tárgyat is tanította.

Oktató – nevelő munkáját a példamutató lelkiismeretesség, az igényesség, a mélyreható alapos szakmai felkészültség; s korszerűség, elevenség és főként a melegszívű, mély humanizmus jellemezte.

Tudományos és oktató munkáját fémjelzi a közel 30 tudományos dolgozat és szakcikk, valamint az 1953-ban kiadott Erdőhasználat I-II., illetve az 1960-ban megjelent, átdolgozott és bővített Erdőhasználat I. című egyetemi jegyzet.

Tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottságának; az Országos Erdészeti Egyesület soproni helyi csoportjának pedig több éven át volt lelkes elnöke. Évente rendszeresen 6 – 8 előadást tartott az Egyesület különböző helyi csoportjainál. Választmányi tagja volt a Faipari Tudományos Egyesületnek és az ERTI tanácsának. A Szabványügyi Hivatalnak 10 éven át volt véleményező tagja. Hasznos és önzetlen munkájának elismerésül a Kormány 1954-ben a Munka Érdemrenddel tüntette ki. 1973 augusztusában Szekszárdon, az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésén Bedő-díjjal tüntették ki.

Mint kiváló tanár és jó előadó, páratlan nevelő, nagyra becsült és lelkes szakember, Lámfalussy Sándor az egész életét az erdők korszerű nevelésére és használatára, de egyben a jövő erdőmérnökeinek is a hazafias nevelésére és színvonalas képzésére összpontosította. Nyugdíjazását kérő levelében írta 1961-ben: „Főiskolai működésem idején a magyar erdőrajongó szeretetétől indítatva igyekeztem tanítványaimba az erdő iránti szakmai szeretetet és tudást beoltani.”

Széles körben elismert munkásságáért számos kitüntetésben és jutalomban részesült. Számára azonban a legnagyobb elismerést a volt hallgatóinak ragaszkodása jelentette. Egyik levelében írta: „Örült a szívem a szép fejlődésüknek és nagyon jól esett egykori tanítványaimnak őszinte ragaszkodása és figyelme. Ilyenkor érzi az ember, hogy érdemes volt igaz emberbarátnak lenni.”

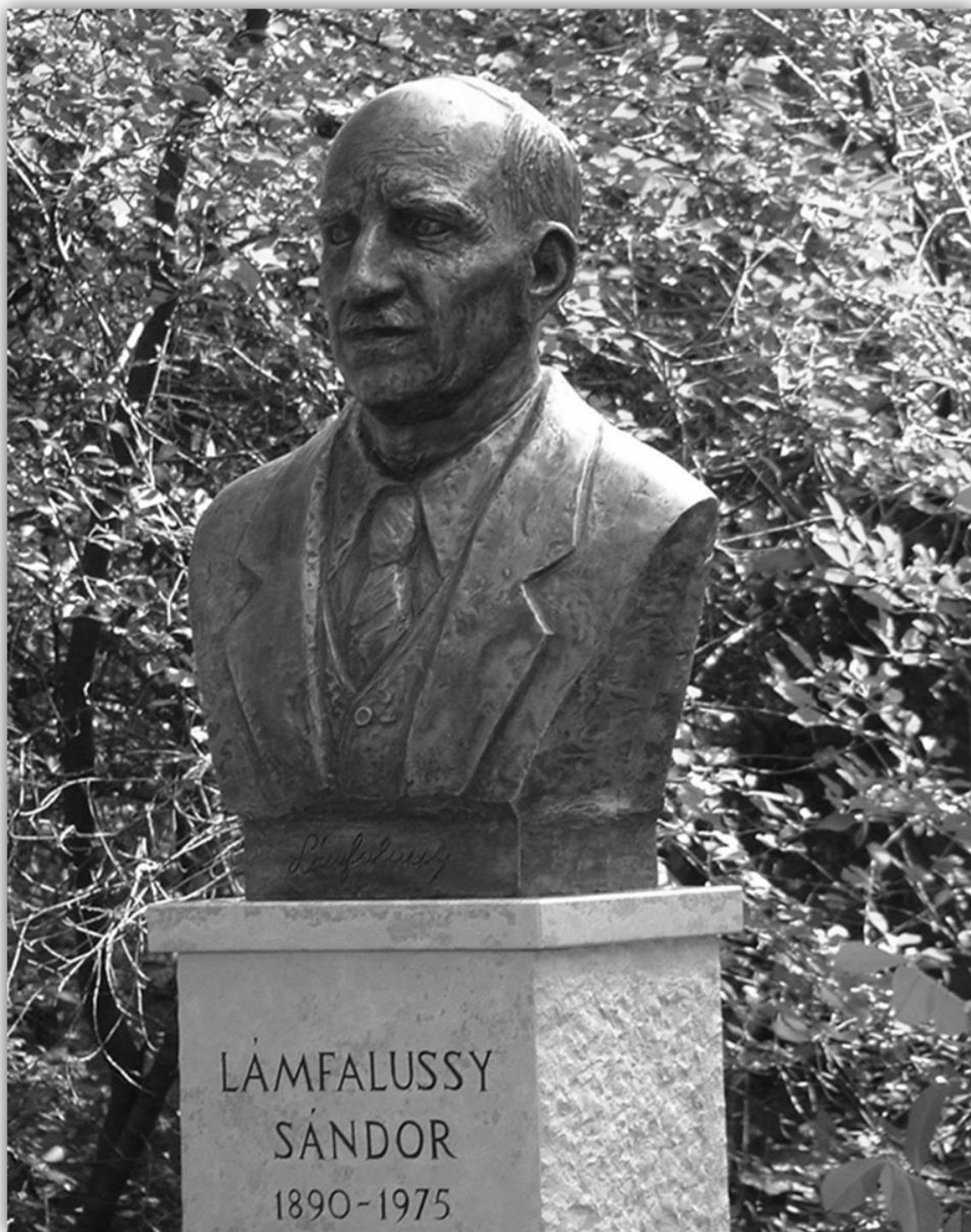
Lámfalussy professzor szakmai tevékenysége az 1961-ben történt nyugállományba vonulása után – 71 éves korában – sem sokat változott. Ezt követően mintha több időt tudott volna szentelni szeretett hivatása, az erdőgazdálkodás gyakorlati problémáinak. Üzemlátogatások, tanulmányutak szervezése, előadások és tanácsadások sorozata jelentette akkori szakmai tevékenységét. Hogy előadásai konkrétak és testre szabottak legyenek, előbb egy – két napig járta az erdőgazdaságok területét és ismerkedett a problémákkal. Két vidékét szerette különösen hazánknak: Zalát és Zemplént, melyeket minden évben meglátogatott. Emellett családjá, unokái tették

boldoggá nyugdíjas éveit. Szívesen időzött velük a Balaton melletti, ábrahámhegyi tuszkulánumban, egy szépen helyreállított parasztházban.

Egy másik alkalommal írja: „Én már a 80. életévemet élem és még mindig tartom összeköttetésemet a gyakorlati erdőszettel és faiparral.” A Jóisten sok áldásai között engedte megérni nagyhírű professzorunknak élete egyik fontos alkotásának, a Lenti fűrészüzemnek az 50 éves jubileumát. Az üzem felújításakor ő mondta volna az avatóbeszédet, de nem élte meg.

Veszprémben, 1975. augusztus 4-én, 85 éves korában hunyt el. Sopronban helyezték végső nyugalomra. A Szent Mihály templom régi temetőjének fala melletti családi sírbolton, halottak napján a mai hallgatóink koszorúi is mindig megtalálhatóak.

Egyetemünk Botanikus kertjében felállított mellszobra viszont naponta emlékezteti a tanárutódokat és a hallgatókat az erdőhasználatban egyik legnagyobb hazai egyéniségére.

Szabó Gábor szobrászművész alkotása

KOLLÉGÁK ÉS HALLGATÓK EMLÉKEI
LÁMFALUSSY SÁNDOR PROFESSZORRÓL
(Válogatás)

Dr. Vancsura Rudolf

„Az idősebb, selmeci indíttatású professzori kart már csak néhányan (... Lámfalussy Sándor ...) képviselték.”

Nagy László

„1956. Október 24-én ... A IV. évfolyamnak a főépület földszintjén dr. Lámfalussy Sándor tartott előadást. Az ő engedélyével ismertettem az Intézőbizottság döntését. Az előadás félbeszakadt...”

Dr. Illyés Benjamin – Nagy László

„1956. December 3. Hétfő. Dr. Magyar János professzor hívott bennünket az irodájába. A megbeszélésen jelen voltak dr. Lámfalussy Sándor és dr. Haracsi Lajos egyetemi tanárok. A megbeszélésen a jelenlévő oktatók javasolták, hogy a Soproni Egyetem – vegye fel a kapcsolatot a külföldön tartózkodó oktatókkal és hallgatókkal; ... A körülmények mérlegelése után az oktatók úgy döntöttek, hogy a kapcsolatfelvétel személyesen történjék, és erre bennünket kértek fel.”

Dr. S. Nagy László

„Talán szerencsénk, hogy az egyetem hagyományőrző szellemisége lassabban alakult. A mi 'hagyásfáink' zömét a tanári kar, professzoraink alkották: ... Lámfalussy S. (Lámos) ... Nemcsak képviselték a folyamatosságot, hanem a kilombosodott öreg fa szilárdságával, emberi tartásukkal, szakmai és tanári igényességükkel adagolták az igaz értékeket, a szakma iránti elkötelezettséget, a tisztességet, mindazt, ami maradandó. Feltekintettünk tiszteletet parancsoló személyiségükre, példaképünké váltak.”

Köveskúti György

„Lámfalussy Sándor a fahasználat professzoraként a gyakorlattal áthatott ismeretek közvetítője, közvetlen és kiegyensúlyozott személyiségével az életre készítette fel a hallgatóit. Nagyon sok gyakorlati szemléltetőn a tapasztalatot

megkülönböztetett figyelem követte. A mélyebb faismeretekben, fahasznosításban sok követője volt.”

Dr. Bondor Antal

„Megható volt professzoraink velünk együttérző, néma cinkossága. Csak egy példát: akkoriban nem volt ünnep, ezért a húsvéthétfőre – mint tanulócsoport-vezető – visszajöttem. Erdőhasználaton órán alig voltunk. Délben, menzára menet az egyetemi nagykapunál összefutottam Lámfalussy professzorral. Együtt menve hazafelé azt mondja: 'hát, ma nem sokan voltak az óránon!' Mire én: 'hát professzor úr kérem, ez már hagyomány, hogy a fiúk húsvéthétfőn hazamennek'. Eltűnődött, majd így szólt: 'hát, ha ez *haladó* hagyomány, akkor ápolni kell! És elintézted?' Én el, mondtam, és mentünk tovább nagy egyetértésben.”

„Hálásak lehetünk a sorsnak, hogy még ismerhettük és hallgathattuk a selmec-soproni 'Nagy Öregeket' (... Lámfalussy Sándort ...), akiket az utánunk jövő generációknak már nagyrészt nélkülözniük kellett.”

Róka István

„A Lenti Erdészeti talán az ország legszebb erdőállományaival rendelkező területét foglalta magába. ... Az erdészeti csaknem teljes területe 1945 előtt a herceg Esterházy Hitbizomány erdőbirtoka volt, ahol a trianoni békediktátumig külterjes erdőgazdálkodás folyt. ... Az Esterházy Hitbizomány erdőigazgatósága, Kismartonból (Eisenstadt, Ausztria) Lentibe költözött. Az erdőigazgatóság vezetői Rimler Pál erdőigazgató és Lámfalussy Sándor voltak. 1921-ben úgynevezett 'házi kezelésbe' vették az erdőket. Ez egy belterjes gazdálkodást jelentett, ahol minden tevékenységet maga az erdőigazgatóság végzett.”

„A faanyag magasabb fokú feldolgozása, könnyebb értékesítése, szállítása stb. érdekében megépítették a lenti-i és csömödéri fűrészeket. ... A fűrészek biztonságos, időjárástól független, mindenkor faanyaggal való ellátása érdekében megépültek az erdei kisvasút vonalai, melyeket esetenként röpvasútvágányokkal egészítettek ki. Minden 'törzsdolgozónak' (erdész, gépész, fűrészmeister, gatteros, mozdonyvezető stb.) szolgálattelakása volt, vízzel, villannyal. Ezzel az intézkedéssel lényeges változtatásokat hoztak Lenti és környéke életében, amit a lentiek mind a mai napig nem felejtettek el. Hálájuk jeleként új középiskolájukat Lámfalussy Sándorról nevezték el.”

Bölecz Béla

„Az új tanév új tantárgyakkal töltődött fel: erdészeti telepítéstan, ... és erdőhasználattan lettek a szaktárgyaink. Két jó hírű professzort, Roller Kálmánt (telepítéstan), aki az akkori dékánunk volt és Lámfalussy Sándort (erdőhasználattan) ismerhettük meg.”

Zsigó László

„A negyedik évfolyam... Lámfalussy professzor úr meglepő nyilatkozatával kezdődött: - Uraim! Akit az előadásom érdekel, amelyből természetesen tankönyv nincs, az szíveskedjék az első sorokban elhelyezkedni, hogy a hangomat kissé kímélhessem. A többiek a hátsó sorokban akár tarokkozhatnak is, csak a bemondásokat tegyék meg halkán és ne csapkodják a kártyákat az ütéseknel, hogy az előadást ne zavarják. Ámbár közlöm, hogy a vizsgánál a készített jegyzetet be kell mutatni.

...Bármilyen furcsa kezdet volt ez, az a tény, hogy jóformán csak ez maradt meg a negyedik év kezdetére az egyetem régi selmeci szelleméből, minden teljesen megváltozott körülöttünk.”

„Lámfalussy professzor úr egyrészt óráról órára irdatlan mennyiségű anyagot adott le, másrészt állandóan és tapintatlanul érdeklődött, hogy ugyebár mindenkinél készül és rendelkezésre fog állni az a bizonyos jegyzet.”

Wisnovszky Károly

„A tanulmányi osztálynak az ilyen vitatható, de jószándékú ténykedésén kívül voltak más ügyei is.... 1949-ben B. B., L. Gy. és Z. J. szigorló erdőmérnököket akarták megakadályozni végszigorlatuk letételében. A készülők hivatalos tiltakozásról Lámfalussy professzor úr valahonnan tudomást szerzett. Értesítette a három szigorlót, hogy ne a szokásos, reggel 9 órás kezdéskor jelentkezzenek a szóbelire, hanem már reggel 7-kor kezdjék meg azt. A vizsgáztatók várni fogják őket. Amikor 8 óra után befutottak a tanulmányi osztály tiltakozói, már arról értesülhettek, hogy a végszigorlat sikerrel lezárult.”

Hahn Fülöp

„Erdészeti fahasználattan volt az első tárgy, amelyben az erdei termékek kitermeléséről és azok használatáról tanultunk. ... Lámfalussy professzor nagy

gyakorlati tudással rendelkezett e szakmai területen és igen jó előadókészsége is volt. A higgadt és barátságos természete különösen megragadta figyelmünket.”

„Október 24. (szerda). Ez a nap még mindig előadásokkal kezdődött. ... Egyórás vita után még Lámfalussy professzor fahasználattan órájára is összegyűltünk, de már igen hiányosan. Lámfalussy igen tapasztalt és higgadt egyéniség volt. Ezt a higgadtságát felénk is tolmácsolta, és kért bennünket, hogy cselekedeteink meggondoltak legyenek és tartózkodjunk a forrófejű tettektől.”

Homolya József

„Személy szerint én úgy láttam, a Lámfalussy professzor úr, de a Staszi is egyenesen utálta ezt a rendszert, és ki is nyilvánította, rohadt szemét dolognak tartotta. ...

A Lámfalussy professzor úr szintén nem szerette ezt a rendszert, mert ő valamikor kint dolgozott a Dunántúlon valamilyen grófságnál vagy hercegségnél. Gyakorlati ember volt. Sokat zaklatták érte, de ő nem nyilvánította annyira ki a véleményét, és nagyon sok srác köszönheti neki a pályán maradást. Én is csak örök hálával tudok rá emlékezni. Az ötvenhatos ügy kapcsán is sokat köszönhetek neki, a tanácsai miatt is, meg ahogy elfogadta a dolgokat, ahogy hozzáállt az egészhez.”

Vincze Ernő

(A páriák szamaras szántásáról.)

„Pedig, hidd el, ez így és ott megszokott dolog volt. Sőt, amikor erdőhasználatból készítettem a szigorlati munkámat és a Lámfalussy Sándor bácsinál vizsgáztam, aki az utolsó erdőigazgatója volt a herceg Esterházy-hitbizománynak, és olvasta, amit az előbb elmondtam, megjegyezte, 'hogya nem tudnám, most már akkor is elhinném, hogy valóban ott voltál.'”

Bulin István

„Mondom, az évfolyamnak, ha jól tudom, a 80 százalékát kizárták. Megmondom őszintén, én is félttem. Egyrészt a származásom miatt, mert apám is uradalmi erdőmester volt. Akkor már tanársegéd voltam, meg is kérdeztem Lámfalussy Sándor bácsitól, kedves professzoromtól, mitévő legyek. Azt

mondta, fiam, majd én időben figyelmeztetek, maradj nyugodtan, szükség van rád. Hát ott maradtam.”

„... az egzisztenciális törekvések háttérbe szorítottak mindent. Nem az idősebb professzorokról beszélek, mert egy Sébor János vagy egy Lámfalussy az intakt volt, azok olyan nagy tudású emberek voltak.”

Wisnovszky Károly

„1949 februárjában B.B. két társával végszigorlatra készült, mikor a szigorlatot megelőző délután üzenetet kaptak Lámfalussy professzortól, hogy ne a szokásos kezdési időben, azt hiszem 9-kor jelenjenek meg, hanem 7-re jöjjenek be. Hétre bementek, nyolcra túl voltak a szigorlaton, és 9-kor megjelent Tanulmányi Osztály képviselőiben két ’úr’, akik azt mondták, hogy B-éket nem szabad leszigorlatoztatni. Csakhogy ők már akkorra leszigorlatoztak. ... Ez esetben nem sikerült megakadályozni a vizsgát, mert Lámfalussy professzor úr valahogy megneszelte, és figyelmeztette őket.”

„Összeültünk a tanulmányút utolsó estéjén egy kis ivászatra. Lámfalussy professzor volt velünk, meg Magyar Pál és Pallay. Javasoltam, hogy ünnepeljük meg a tanulmányút végét. Akkor Lámfalussy professzor úr mondta, hogy ugye azért szakestélyt nem csináltok? Mondom nem, professzor úr, mi csak régi magyar hagyományt folytatunk, mert volt olyan, hogy magnum-áldomás. Ott ... kellemesen nótáztunk, és azért nagyjából a szakestély szabályai szerint mentek a dolgok, ...”

Dr. Ottrubay István

„Esterházy Pál herceg mindig nagyon elismerően nyilatkozott Lámfalussy professzorról, nagyra értékelte szakmai tevékenységét. Ez abban is megjelent, hogy annak idején fiának – a híres közgazdász professzorrá vált Lámfalussy Sándornak – külföldi tanulmányainak költségéhez is hozzájárult.”

Dr. Váradi Géza

„Lámfalussy professzor úrhoz mély lelki kapcsolatok fűztek. Erről ’Egy kis pont emlékezése’ c. memoáromban emlékeztem meg.”

„Ezekben a napokban Lámfalussy professzor úr üzent értem. Kért, hogy menjek be a tanszékére. Íróasztala mellett ült, egy borítékot tartott kezében. ’Ebben a borítékban egy levél van. A levél az Esterházy Uradalom erdőmesterének szól,

Kismartonba. Amennyiben ezt a levelet átadja – ott állást kap.’ Meghatódtam, rövid ideig szóhoz sem jutottam, – ilyen emberség láttán talán nem is csoda! Megköszöntem professzor úr gondoskodását, néhány másodpercig még csodálattal tekintettem emberi nagyságára. Majd halkán annyit mondtam: ‘érzem, hogy veszélyben vagyok, de nagyon sokan itthon maradnak, szeretnék velük tartani.’ Nem ismertem én a hatalom által osztogatott halálnemeket, csak őseim által taposott utakhoz, földhöz ragaszkodtam – talán felelőtlenül. Professzor úr ismét felemelte a borítékot és azt mondta: ‘ha mégis meggondolja magát, jöjjön vissza, akkor átadom’.”

“Csak a közelmúltban tudtam meg, hogy Lámfalussy professzor úr a forradalom első napjaiban kiment Ausztriába. Ott találkozott először külföldre távozott és ott élő – ma már világhírű – közgazdász fiával. Nemes szívre vall, hogy ilyen konstellációban is gondolt bajban lévő tanítványaira.”

“1957 február 18-án záradékolták egyetemi indexemet. Április 17-én Lámfalussy professzor úr vezette vizsgabizottság előtt megvédtem diplomamunkámat. Május 1-vel munkába álltam. Elindultam életutamon, amit számomra a sors kijelölt. Remélem, Lámfalussy professzor úr nem töröl tanítványai névsorából.”

“2004 – 2005-ben hosszabb időt töltöttem szűkebb szülőföldemen, ahol egyedül élő, beteg testvéremet ápoltam. Az ápolás mellett idő adódott beszélgetésekre is. Ezek után jutottam arra a következtetésre, hogy Lámfalussy professzor úr levelét édesapám kérésére írhatta meg. Édesapám az életemet féltette, ezért igyekezett mindent megtenni. Mivel kérésére én nemet mondtam, felkereshette professzor urat, és segítségét kérte. Úgy vélhette, hogy professzor úr szavára hallgatok és elfogadom a felkínált lehetőséget. A valóságot mindkét szülő magával vitte a túlvilágra.”

*A Nyugat-magyarországi Egyetem Központi Könyvtára Órzi Lámfalussy Sándor
Varga Ferenc lenti fafaragó által rönkbe vésett portréját*

LÁMFALUSSY SÁNDOR ÉLETMŰVÉNEK BIBLIOGRÁFIÁJA

1. A vöröstölgy magyarországi viszonylatban való telepítése, faanyagának kiértékelése és a hazai tölgyekkel és cserrel való összehasonlítása. Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki Kar Évkönyve, 1950. 1. évf. 1. sz. 189-201. p.
2. Erdőhasználat I. (Kézirat). Válogatott fejezetek az erdőhasználati alapismeretekből. Sopron, 1951. Agrártudományi Egyetem Tanulmányi Osztálya, 406 p.
3. Erdőhasználat I-II. (Kézirat) Erdőmérnökhallgatók részére, Sopron, 1953, Jegyzetsokszorosító, 187 p.; 280 p.
4. Hordódongák termelése és a dongakészítés gépesítése. Az Erdő, 1953, 2. évf. 4. sz. 269-281. p.
5. Az Erdőhasználat című tantárgy programja. 15 p. In: Az Erdőmérnöki Főiskola oktatási programja, Sopron, 1955, Erdőmérnöki Főiskola Jegyzetkiadója
6. Erdei faválasztékok köbtartalma megállapításának néhány kérdéséről. Az Erdő, 1956. 5. évf. 2. sz. 51-54. p.
7. Erdei rakodók és azok berendezése. Az Erdő, 1956. 5. évf. 4. sz. 140-147. p.
8. Gondolatok a szerfabecslés köréből. Az Erdő, 1956. 5. évf. 7. sz. 282-286. p.
9. Faiparunk nyersanyagellátása és az erdőgazdasági termelés. Faipar, 1956. 6. évf. 3. sz. 68-70. p.
10. A választékolás és eszközei az anyagtakarékosság szolgálatában. Erdő, 1957. 6. évf. 3. sz. 94-96. p.
11. Lámfalussy S. – Neuwirth J. – Keresztes Gy.: Hozzászólások a magyar erdőkből kitermelhető fatömeg kérdéséhez. Az Erdő, 1957. 6. évf. 10. sz. 372-380. sz.

- 12.Fagyártmánytermelésünk fokozásának lehetőségei, kapcsolatban a tűzifa mikénti kitermelésével és a cserfakérdéssel. Az Erdő, 1958, 7. évf. 3. sz. 102-108. p.
- 13.Hozzászólás a cserrönk ipari feldolgozásához. Erdőgazdaság, 1958. 12. évf. 1. sz. 18. p.
- 14.Ákos László - Bakos Zsuzsa (szerk.): Mezőgazdasági Lexikon. A mezőgazdasági szakismeretek gyűjteménye I-II. kötet. Munkatársak között: Lámfalussy Sándor. Budapest, Mezőgazdasági Kiadó, 1958
- 15.Az erdeifenyő kitermelésének kérdése a tervszerű erdőgazdálkodás szempontjából. Az Erdő, 1959. 8. évf. 6. sz. 207-212. p.
- 16.Gondolatok a cserfakérdés köréből. Az Erdő, 1959. 8. évf. 12. sz. 457-461. p.
- 17.A cserfa felhasználásáról, különös tekintettel a sörösdonga termelésére. Faipar, 1959. 9. évf. 12. sz. 353-356. p.
- 18.Erdőhasználattan I. Erdőmérnökhallgatók részére. Válogatott fejezetek az erdőhasználattani alapismeretekből. Kézirat. Sopron, 1960. Az Erdőmérnöki Főiskola Jegyzetkiadója, 253 p.
- 19.Hengeres erdei faválasztékok köbtartalmának pontosabb meghatározása. Az Erdő, 1961. 10. évf. 5. sz. 193-196. p.
- 20.Vizsgálatok a rönkjellegű faválasztékok zsugorodásáról. Az Erdő, 1961. 10. évf. 9. sz. 406-407. p.
- 21.Történeti visszapillantás a soproni Erdőmérnöki Főiskola Erdőhasználattani Tanszékének múltjára 1809-től 1947-ig. Erdészeti és Faipari Tudományos Közlemények, 1963. 1-2. sz. 291-302. p.
- 22.A soproni választékoló (hosszoló) mérőlécz műszaki leírása. Erdőgazdaság és Faipar, 1963. 17. évf. 10. sz. 14. p.
- 23.Hozzászólás a maximális fatömegtermelés kérdéséhez. Az Erdő, 1964. 13. évf. 11. sz. 528-530. p.
- 24.Ákos László (szerk.): Erdészeti, Vadászati, Faipari Lexikon. Munkatársak között: Lámfalussy Sándor. Budapest, 1964, Mezőgazdasági Kiadó, 731. p.

CIKKEK ÉS MEGEMLÉKEZÉSEK LÁMFALUSSY SÁNDORRÓL

- Az 1973. évi Bedő Albert-díjasok – Lámfalussy Sándor. In: Az Erdő, 1973. 10. sz. 472. p.
- Bedő-díjasaink, 1973 – Lámfalussy Sándor. In: Erdőgazdaság és Faipar, 1973, 9. sz. 4. p.
- Aranyló alkonyat. In: Erdőgazdaság és Faipar, 1974, 2. sz. 7. p.
- Lámfalussy Sándor, 1890-1975. In: Erdőgazdaság és Faipar, 1975. 9. sz. 19. p.
- Káldy József: Búcsú Lámfalussy Sándor professzortól. In: Az Erdészeti és Faipari Egyetem tudományos közleményei, 1975. 2. sz. 147 – 149.
- Káldy József: Lámfalussy Sándor. In: Soproni Egyetem, 1975 – 76. 2-3. sz. 5 – 7. p.
- Sebestyén László: Lámfalussy Sándor (1890 – 1975). In: Kapocs (A soproni öregdiákok egyesületének lapja), Vancouver, 1976. X. évf. 14. sz. 4 – 5. p.
- Zilahi József: Lámfalussy Sándor, 1890 – 1975. In: Hiller István – Igmándy Zoltán: Mindnyájan voltunk egyszer az Akadémián...; Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron, 1983, 121. p.
- Magyar Életrajzi Lexikon, 1978 – 1991 A-Z. Főszerk.: Kenyeres Ágnes, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1994. 548. p.
- Szakács László: Lentiben szakközépiskola viseli Lámfalussy Sándor nevét. In: Erdészeti Lapok, 1997. december 391. p.
- Új Magyar Életrajzi Lexikon IV. L – Ő. Főszerk.: Markó László, Magyar Könyvklub, 2002, 62. p.
- Göcsej kincsei, az erdő és a fa (Kiállítási útmutató). Összeállította: Baráth László; ZALAERDŐ – Nagykanizsa, 2005 májusa, 36 p.
- Rumpf János: Avatóbeszéd Lámfalussy Sándor bronz mellszobrának ünnepélyes leleplezése alkalmából, 2005. szeptember 7-én. (Szoboravatások Sopronban. In: Erdészeti Lapok, 2005. október, 320. p.)

TÁMOGATÓINK

Lámfalussy Sándor professzor mellszobrának felállításához, a szobor mellé helyezett két pihenőpad beszerzéséhez, valamint ennek a kiadványnak a megjelentetéséhez nyújtott anyagi és erkölcsi támogatást köszönjük az alábbiaknak:

- Dr.Dr.h.c.mult. Alexander Lámfalussy
- Esterházy Privatstiftung
- Fodor Imre okl. erdőmérnök és neje
- Petz Ádám
- Dr. Váradi Géza
- Barátossy Gábor (FVM Erdészeti Hivatala)
- ÁESZ Szombathelyi Igazgatósága
- Délalföldi Erdészeti Rt.
- GEMENC Rt.
- HM Budapesti Erdőgazdaság
- Kisalföldi Erdőgazdaság Rt.
- Pilisi Parkerdő Rt.
- Somogyi Erdészeti és Faipari Rt.
- ZALAERDŐ Rt.
- NYME Faipari Mérnöki Kar
- NYME Erdőmérnöki Kar

Az Erdésznagyjaink arcképcsarnoka

1. Fekete Lajos (1837 - 1916)
2. Fekete Zoltán (1877 - 1962)
3. Roth Gyula (1873 - 1961)
4. Moór Arthur (1923 - 1985)
5. Haracsi Lajos (1898 - 1978)
6. Török Béla (1894 - 1934)
7. Dívald Adolf (1828 - 1891)
8. Koltay György (1899 - 1961)
9. Káldy József (1920 - 1983)
10. Fodor László (1855 - 1924)
11. Walek Károly (1878 - 1952)
12. Bedő Albert (1839 - 1918)
13. Babos Imre (1901 - 1979)
14. Fehér Dániel (1890 - 1955)
15. Bencze Gergely (1854 - 1925)
16. Modrovich Ferenc (1887 - 1947)
17. Csapody István (1930 - 2002)
18. Jankó Sándor (1866 - 1923)
19. Győrfi János (1905 - 1966)
20. Lámfalussy Sándor (1890 - 1975)